

MAAOMAVALITSUS

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

10. VEEBRIAR 1932. A.

Nr. 2

KÜMNES AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit. Toimetaja: F. Wellner.

Tellimise hind:		Toimetus ja talitus:		Kuulutuste hind:	
Aastas	Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi		1 lhk. Kr. 20.—, ½ lhk. Kr.	
Pooles aastas	2.50	uul. Nr. 12.		10.—, ¼ lhk. Kr. 5.—, ⅛ lhk.	
1923 aastak.	—50	Telefon Nr. 452-72.		Kr. 2.50, ⅛ lhk. Kr. 1.25.	
1924 „	3.—	Jooksev arve: Eesti Panga Tal-		Dokumentide kaotamise kuulu-	
1925—1931 a. à	5.—	linna osakond Nr. 609.		tused 50 senti dokumendi pealt.	

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

SISU:

Vallakohtute reorganiseerimise võimalustest ja vajadusest — Heino Melesk	Lhk. 23
Genealoogiliste ja sotsiaalbioloogiliste uurimiste tähtsusest ja perekonnaseisuametite arhiivist nende uurimuste allikatenä — E. Rosenstrauch	„ 26
Segadustele jõuvankrite registreerimise alal tehtagu lõpp	„ 28
E. Maaomavalitsuste Liidu 1931. a. tegevuse ülevaade	„ 30
E. Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevusest	„ 35
Küsimusi ja vastuseid	„ 35
Kuulutusi	„ 22

Kuulutatakse maksvusetaks:

- 1) Adalbert Annuse kadumaläinud hobusepass, milles oli tähendatud kõrb täkk 15 a. vana.
- 2) A. Näripea hobusepass, väljaantud Tori vallavalitsuselt 2. nov. 1922. a. nr. 205 all.
- 3) A. Näripea hobusepass, väljaantud Taali vallavalitsuselt 6. mail 1927. a. nr. 17 all.
- 4) Hugo Kauleri nime peale väljaantud hobusepass, mis väljaantud Kloostri vallavalitsuselt 15. jaan. 1921. a. nr. 601 all.
- 5) Marie Rõem'u hobusepass, väljaantud Kunda-Malla vallavalitsuselt 7. XI. 1925. a. nr. 161 all, Madis Matt'i nimele.
- 6) Mihkel Hallik'a hobusepass, väljaantud Uulu vallavalitsuselt 14. III. 1930. a. nr. 4 (kaitse nr. 152473) all, Mihkel Pulga nimele.

Kihelkonna vallavalitsus vajab kutse-
list

vallasekretäri.

Välimised vallavolikogus 20. veebr. 1932. a. kell 12.

Kandidaatidel esitada omad soovivaalused tarviliste dokumentidega ja lühikese eluloo kirjeldusega vallavalitsusele hiljemalt 18. veebruariks 1932. a.

Isiklik ilmumine soovitav.

Kihelkonna vallavalitsus.

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A.-S.**„OMA“**

**Põhi ja lagavarakapitalid üle
Kr. 520.000.—**

toimetab

tule-,

elu-,

rahe-,

koduloomade-,

murdvarguse- ja

klaasikindlustusi.

Edasikindlustuste vastuvõtmine valdade vastastikku kindlustusseltsidelt.

Seltsi osanikkudeks on kõigi maakondade omavalitsused, paljud linna-, alevi- ja valdade omavalitsused.

Seltsil omad majad Tartus ja Viljandis.

Juhatus ja peakontor: Tartus, Riia tn. 41, telef. 3-44 ja 5-62.

Peaagentuurid:

Tallinnas, Väike-Karja tn. 3, telef. 437-59.

Rakveres, Viru Pangas, telef. 109.

Pärnus, Rütüti tn. 29, telef. 2-30.

Agentuurid kõigil pool üle maa.

Ilmub lähemal ajal köidetult

Sundnormide kogu maaomavalitsuste kohta.

38 vihku, à 32 lhk.

Ettetellimine avatud.

Ettetellijatele tuleb maksta Sundnormide kogu nahkköites, kullatud nimetusega nahal, 25 kr., broshüüritult 23 kr.

Väljaandja: *Eesti Maaomavalitsuste Liit, Tallinna.*

Vallakohtute reorganiseerimise võimalustest ja vajadusest.

Heino Melesk.

Vallakohtute ellukutsumise küsimus on päev-päevalt ikka aktuaalsemaks muutunud, milline küsimus eriti maal palju kõneainet on sünnitanud, kuna maainimesed sellest hoopis rohkem huvitatud on, kui teised ringkonnad. Vallakohtute ellukutsumise küsimus on olnud isegi õigusteadlaste päeval kõneaineks, kuid seal mingile ühtlasele lõppotsusele ei jõutud. Liikudes maal ringi, võib alati kuulda vallakohtute elustamise nõudmist. Vabariigi algpäevil, suures vabaduse joovastuses, kus kaine mõistus teine kord ei olnud otsustavaks teguriks, ilma põhjalikuma järelekaalumiseteta visati läbilõõnud kohtusüsteem nurka. Sellega tehti aga suur valesamm, mida tuleks võimalikult pea parandada.

Kohtud, eriti rahukohtunikud, on tööga niivõrt ülekoormatud, et tavaliselt tuleb kodanikul oodata 2—6 kuud enne, kui asi arutusele tuleb. Sarnane protsessi aeglane käik mõjub aga halvavalt õigusmõistmisele. Seda viga ei suudeta parandada kahe ehk kolme uue rahukohtuniku jaoskonna avamisega, sest siis väheneks töö ainult paaris jaoskonnas, kuna üldiselt jääks ülekoormatis ikka endiselt püsima. Tahaksime viga parandada, siis tuleks uusi rahukohtunikku avada sarnasel hulgal, et see käiks üle meie kandejõu ja praegusel raskel ajal peame just kokkuhoiu tähe all elama.

Rahukohtu jaoskondade suurus kohtu asukohtade mitteotstarbekohane valik, ning jaoskondade ebamäärane jaotus on toonud enesega kaasa seda, et tihti tuleb kodanikel 20—50 kilomeetrit ära käia, enne kui ta jõuab kohtu asupaika. Palju ajakulutust, suurt vaeva ning kulu see enesega ühes toob, on igale päevaselge.

Kõige suurema protsendi rahukohtunikku toimetustest moodustavad nõudeasjad, mille nõudehind ei ületa 250 krooni, vaid tarvilikult kõigub 10—50 kr. vahel; seejuures nende juriidiline iseloom ei kujunda mingit rasket probleemi, vaid on lihtne kaasus, mille lahendamiseks ei ole vaja kõrgemat juriidilist eriharidust, küll aga elukogemusi ja selget pead.

Kodanikule ei saa ette heita, et ta iga tühise asja pärast pöörab kohtu poole,

sest õiguse kohtulik kaitse on ja peab jääma vabaks, mida ei või kitsendada. Vaja ainult leida moodus, et kergendada ja vähendada kodanikkude vaeva õiguse otsimisel.

Kõik need põhjused sunnivad kohtu alal uusi reforme läbi viima, millest kõige tähtsamaks tuleb pidada vallakohtute reorganiseerimist, et sel teel lähendada kohtu rahvale, kergendada kohtuliku kaitse kasutamist, võimaldades rahvale osavõttu õigusmõistmisest, mis kõik kasuks meie noore demokraatliku vabariigi alusmüüride kindlustamisel. Kabineti mehed võivad küll olla teisel arvamusel, kuid elu surub vallakohtud ise läbi ja lõppude-lõpuks tuleb sellega kui paratamatusega leppida.

Mis oleks need positiivsed tagajärjed, mida vallakohtute reorganiseerimine enesega ühes toob?

Kõige esiteks oleks kohus väiksemates asjades rahvale kättesaadav. Kodanikul ei ole enam tarvidust iga 10 kroonilise nõudmisega pöörata rahukohtuniku poole, vaid nüüd lahendaks küsimuse juba vallakohus, mis oleks iga kodanikule suureks kergenduseks. Asjade arvu vähenemise tõttu muutub asjade otsustamine kiiremaks, iga tüliküsimus leiaks kiiret lahendamist, mis kasuks õigusmõistmisele. Ei tule enam kuude viisi oodata, sest asjade kiire käik, võimaldab asju kohe arutusele määrata.

Jääb ära suur ajakaotus, millega praegune õigusmõistmine seotud, vähenevad väljaminekud, mida kodanikud kannavad, et iga väiksemas kui asjas omale õigust saavutada. Nende kulutuste ära jäämine on praegusel ajal maarahvale suureks kergenduseks.

Vallakohtus ei mõistaks õigust mitte ametnik, vaid rahva poolt valitud, rahva usaldusega kindlustatud kaaskodanik, kellele on teada rahva hädad ja viletsused, kelle suured elukogemused on suureks kasuks õigusmõistmisel, mis katavad need puudused, mis võivad esile tulla nende õigusteadlastes teadmistes. Võimaldades rahvale osavõtu õigusmõistmisest, suurendab see rahva huvi õigusliku korra vastu ning süvendab juriidilisi teadmisi. Juriidilisi

diliste teadmiste süvendamisega käib kaasas aga ühtlasi meie demokraatliku vabariigi põhimõtete imbumine kodanikkude ajju, mis kutsus neis esile austuse meil maksva korra vastu.

Vallakohtute ellukutsumisega väheneb rahukohtunikkude töökoormatis vähemalt 60 protsendi võrra, mille tagajärjel on võimalik kulusid kokku hoida ja neid tekki- vaid vabu summe juhtida teistele aladele. Rahukohtunikkude töökoormatise vähene- misega muutub asjade käik kiiremaks, mis aina kasuks kodanikkudele. Vallakohtu tegevus sünnib alalise rahva kontrolli all, mis sunnib kohtunikke tõsiselt ja kainelt võtma oma kõrget ja vastutusrikast üles- annet. Ametkohtuniku vastu ei ole koda- nikul kunagi sarnast usaldust, kui rahva poolt valitud kohtuniku vastu. Vallakohtu suureks ülesandeks jääb rahva psükoogia ümberkujundamine vastavalt õigluse põ- himõtetele; see on ülesanne, millega amet- kohtud kunagi ei saaks hakkama.

Nagu sellest näeme, on vallakohtute reorganiseerimine väga eluline ja põhjen- datud küsimus, mille teostamisega ei to- hiks sugugi viivitada.

Mõnelt poolt on avaldatud arvamist, nagu takistaks vallakohtute sisseseadmist põhiseaduse § 6; kuid sarnaselt ei saa se- da paragrahvi küll tõlgitseda. Ei põhisea- duse üldmõttest ega tema üksikuist nor- mest, ei saa välja lugeda vallakohtute sis- seseadmise keeldu, ei otseselt ega kaudselt.

Teiselt poolt on avaldatud kartust, na- gu muutuks vallakohus poliitiliste intri- gide tallermaaks, mis võtab temalt võima- luse objektiivselt asju arutada ning otsus- tada. Seejuures aga jäetakse tähelepane- mata, et vallakohtunikkudeks valitakse pa- remad, arenenumad kodanikud, kes tööta- vad rahva alalise kontrolli all. Viimane asjaolu kaotab igasuguse kahtluse ning loob kindla ja püsiva olukorra, mille ole- masolul vallakohus võib ja saab tema peale pandavaid suuri ülesandeid täita hääde ta- gajärgedega.

Vallakohtud oma üle 100 aastase mine- vikuga omasid traditsioonid ja kindla ko- ha rahva hinges, ja vallakohtute kaotami- sega jäi tühik meie kohtutesüsteemi, mida senini veel ei ole suudetud täita.

Oma ajaloolises arengus tegid valla- kohtud läbi kaks suuremat murrangut. Vallakohtute aluseks tuleb lugeda 20. veeb- ruaril 1804. a. kinnitatud Liivimaa Talu- rahva ja 27. augustil kinnitatud Eestimaa Talurahva seadused. Nende seaduste alu-

sel algasid tegevust talurahvakohtud, kus- juures õigusmõistmisest osavõtt oli või- maldatud nii talupoegadele kui ka töölis- tele. Kaks kohtuliiget valiti talupoegade ja tööliste poolt, kuna kolmandama kohtu- liikme määras mõisnik. Talurahvakohtute suuremaks puuduseks tuleb pidada nende liiga ärarippuvust mõisnikust, kellele kuu- lus otsuste kinnitamine. Arusaadav, et kohtu erapooletusest, sõna tõsisest mõttes, siin juttu olla ei saanud, mille üle ei mak- sagi imestada, sest nii hästi kultuuriselt kui ka majanduslikult olid talupojad ja töölisel täielises ärarippuvuses mõisni- kust. Selle peale vaatamata tuleb talu- rahvakohtute tegevust kõrgelt hinnata, sest tolleaegsete olude juures rahva osa- võtu võimaldamine õigusmõistmisest, kus oli talupojal võimalus antud avaldada oma arvamist ja õigustunnet, omas oma kind- lad positiivsed tagajärjed. Ka apellat- siooni instantsis — kihelkonnakohtus oli talupoegadel ja töölistel oma esitus kahe kohtuliikme näol, kuna kohtu esimees mää- rati mõisnikkude poolt.

Sarnane seisukord kestis kuni 1889. aastani. 9. juuli 1889 seadusega kaotati talurahvakohtud ja asemele loodi valla- kohtud. Vallakohtud ei ole enam rippu- vusse pandud mõisniku tahtest. Kohtu- liikmed valitakse valla täiskogu poolt ja kinnitakse ametisse rahukogu poolt, kus- juures kohtuliikmeid saadi ametist vallan- dada ainult kriminaalkohtu vastava otsuse põhjal ja kinnitamata jätmine võis sün- dida ainult seadustes ettenähtud vormilis- tel põhiustel. Kohtu rippumatus, vaba te- gutsemine ja kohtuliikmete seisukord oli leidnud sarnase ideaalse väljenduse, mille üle võivad 1889. a. 9. juuli seaduse loojad uhked olla ja mis puudub praegugi veel paljudes riikides. Vallakohtud, mõnede vigade ja puuduste peale vaatamata, leid- sid laialdastes rahvahulkades täieliku poe- lehoiu ning nendega oldi üldiselt rahul. Mälestus vallakohtute tegevusest püsib praegugi veel edasi, ning tänutundes tu- letakse veel meele aega, kus rahvas enese esitajate läbi oma tüli vahekordi lahendas.

Vallakohtud tegutsesid kuni iseseis- vuse saavutamiseni. Ajutise valitsuse määrusega 18. novembrist 1918. a. kao- tati vallakohtud ja ülemtalurahvakohtud ja nende võimupiiridesse käivad as- jad anti asjakohaste kohtute kätte üle. Sellega jäi tühik meie kohtusüsteemi, mis peagi end tunda andis ja juba 20. jaanuaril 1919. a. kohtuministri ringkirja

põhjal algasid vallakohtud uuesti tegevust, kuid nüüd juba ainult kui vaestelastekoh- tud.

Vallakohtu rippumatus ja mittesõltu- vus administratiivasutistest olid need po- siitiivsed alused, mille peale baseerus valla- kohtu tegevus, ning millede tõttu ta suu- tiski oma ülesandeid täita.

Mõnelt poolt püütakse esile tõsta ai- nult vallakohtu puudusi, et seega näidata ta tegevust negatiivsena. Kuid see ei ole õige samm, ega vii ka sihile. Igal kohtu- süsteemil on oma puudusi, kuid üksikute vigade pärast ei saa ometi veel kohtusüs- teemi nurka visata. Need puudused, mis vallakohtu tegevuses ilmsiks tulid, on olu- de kohaselt parandatavad ja kõrvaldata- vad, mispärast ei ole mingit mõtet endist läbilõõnud kohtusüsteemi alahinnata ja kõrvale heita.

Kui on juba põhimõtteliselt otsustatud vallakohtute küsimus, siis reorganiseeri- mise kava koostamine ei ole sugugi enam nii raske.

Vallakohtu liikmete valimine võiks usaldada vallavolikogu võimkonda, kuna ametisse kinnitamine jääks rahukohtuniku hooleks, kellele kuuluks ka distsiplinaarne järelevalve vallakohtunike tegevuse järgi. Et anda võimalust kohtuliikmetel omada suuremat vilumust ja kogemust, siis tuleb ameti kestvuse aega kindlaks määrata 5-e aasta peale, kuna vanaduse tsensus võiks piirduda 25—30 aastaga. Igas vallas on leida küllaldaselt määralt isikuid, kes suu- daks vallakohtu liikme kohuseid täita. Ei ole sugugi nõuetav, et vallakohus seisaks koos juristidest, sest ka paljud meie rahu- kohtunikud on kõigest algkooli hariduse- ga, aga oma ülesannetega õigustmõistmise alal on nad kõik rahuloldavalt ja isegi hästi hakkama saanud. Isegi endises vene Senatist olid mitmed senatorid mitte juris- tid, aga selle peale vaatamata ometi üld- tunnustatud suurused vene õigusteadlaste peres.

Mis puutub asjade alluvusse, siis tsi- viilasjadest võiks vallakohtu kompetentsi anda need, mille nõudehind ei ulatu üle 500 krooni, väljaarvatud vaielused kinnis- varade omandusõiguse ja teiste asiõiguste üle. Hoiukorra toimetustest võiks valla- kohtule alluvaks tunnustada: pärandi kait-

se, pärijate kohtulikku pärimisõigustesse kinnitamine, testamentide kinnitamine jne. Kriminaalasjadest aga alluks valla- kohtule sarnased üleastumised, mille eest seadus raskema karistusena määrab raha- trahvi või aresti kuni kolme kuuni teata- vate eranditega.

Paratamatult tuleb vallakohtute reor- ganiseerimisega käsi-käes teostada ka en- disest vene ajast pärit olevate seaduste tõlkimist, et nende käsitamist ja tarvita- mist rahvale kättesaadavamaks teha. Val- lakohtute tegevust endistel aegadel halvas just see asjaolu, et seadused olid kirjutat- tud rahvale tundmatus keeles, ja tihtigi seadusi tundis ainult kohtukirjutaja, kel- lest olenes siis kogu õigustmõistmine. Sarnast asja meie päevil enam ei peaks juhtuma, niipalju on meie rahvas kultuur- selt ja hariduslikult juba arenenud.

Eeltoodud vallakohtute reorganiseeri- mise kava põhimõtte üksikasjad, asjade alluvus jne. ei pretendeeri absoluutsele tõe- le, vaid on ainult näiteks, kuidas võiks reorganiseerimist teostada.

Kui riik valitsemise alal kohapeal teos- tab oma võimu omavalitsuste kaudu, siis õigustmõistmise alal võiks see sündida val- lakohtute kaudu, millega leiaks rahva oma- tegevus suuremat rakendamist positiivsele tööle. Mida suuremal määral on rahvas kaasa tõmmatud nii hästi valitsemise, sea- dusandluse kui ka õigustmõistmise aladel, seda homogeensemaks ja kindlamaks muu- tub rahvas kui tervik, ning seda rohkem on ta huvitatud riigi heakäigu ja olemas- olu eest. Mida rohkem on aga rahvas enesekorraldamisest ja valitsemisest eema- le tõrjutud, seda vähem huvitab teda riigi hea käekäik ja olemasolu.

Vallakohtute reorganiseerimist ei tohi vaadelda ega otsustada üksiku „seisuse“ või huviringkonna seisukohalt, vaid siin peab määravaks teguriks olema maarahva üldine huvi ja kasu. Rahva hulgas on aga vallakohtute ellukutsumine leidnud sooja vastuvõtu ning poolehoidu ja oodatakse igatsusega esimesi tegelikke samme.

Ja need üksikud raskused mis võivad esile kerkida mõtte tegelikul teostamisel, on kõik hea tahtmise juures võidetavad. Jääb ainult loota, et kõrgemad ringkonnad vallakohtute ellukutsumise tarvidusest aru saaksid, ning selle teostamisele asuksid.

Genealoogiliste ja sotsiaalbioloogiliste uurimiste tähtsusest ja perekonnaseisuaametite arhiivist nende uurimuste allikatena.

E. Rosenstrauch,

Tallinna linna perekonnaseisuaametnik.

Riikliku iseseisvuse saavutamise ja sellega kaasas käinud murrangutega meie senises ühiskonnaelus ja kultuuris oleme asetatud üheväärsele tasemele kultuurirahvastega, kes aastasadade jooksul elades iseseisvat elu, on jõudnud teatud kultuurilise küpsuseni. Paratamatult tuleb aga meil omandatud seisukohtade kindlustamiseks sooritada tagantjärele veel mõnigi katse, millega peame õigustama selle ajaloo otsuse. Peame kui rahvas tõestama oma intellekti, võimeid ja küpsust olla vaba ning iseseisev, kuulumata teiste eestkostmisele.

Rahval, kelle üksikud osad on üksteisega nõrgalt seotud, on tendents laguneda ja seguneda teiste rahvastega. Et hoiduda sellasest kurvast saatusest ja näha rahva arenevast tulevikku peame esimese tingimusena õppima lähemalt tundma rahva kui sellase vaimlisi omadusi ja võimeid, tema eluprotsessi tegureid ja aluseid.

Teatavasti ühiskonnaelu algvormiks on perekond, see arenes suguvõsaks, suguharuks, kuni jõudis selle kõrgema astmeni-riigini. Tee ühiskonnale viib seega läbi perekonnaühenduse, mis on rahva vaimliste kui ka kehaliste omaduste arengu taimelavaks ja hinglikuks. Viimasel ajal paljuski on hakatud pühendama suurt tähelepanu perekonna uurimisele, kuna on jõutud otsusele, et perekonna aluste tundmisega võib määrata otsesemalt ja õigemini kogu rahva vaimlist ja füsioloogilist seisukorda. Kindlate päri- vusseadustega kõik esivanemate omadused on edasiantavad järeltulijaile, kes on vaid eelkäijate vaimu ja kalduvuste kehtast.

Ka meil Eestis on kasvamas huvi perekonna uurimise vastu. Tuleb vaid hoolitseda, et see süveneks ja areneks laialtulatuseks ja süstemaatiliseks tegevuseks, millest ei leia rahuldust mitte ainult üksikud uurijad, vaid mille tulemusi saaks rakendada kogu rahva heakäigu teenistusse. Viimasel ajal paljud isikud, kes huvitatud eeskätt oma suguvõsa uurimisest, pöörduvad sagedasti sel-

les asjas perekonnaseisuaametnikkude poole. Viimased peavad seepärast oma teadmisi ja olema ettevalmistatud, et rahuldada nende soove. Kuna suguvõsateadusel on laialdasi ülesandeid rahva bioloogiliste aluste selgitamiseks, mis töukultuuri seisukohalt on suure tähtsusega ja perekonnaseisuaametnikkude kaastegevus sellel alal osutub tulevikus möödapääsematuks, siis tuleb perekonnaseisuaametnikel genealoogilisele küsimusele pühendada tõsiselt tähelepanu. Siinkohal olgu tähendatud igasuguse kartuse ja eelarvamuste ärahoidmiseks, et see ei pane nende peale ei tea kui suuri kohustusi, see nõuab eeskätt vaid huvi asja vastu. Kaastöö sellel alal annab aga ajajooksul suure tähtsusega tulemusi ja tõstab perekonnaseisuaametniku kutseala tähtsamale seisukohale, rakendades seda ka puhtteaduslikule tööle kultuuri arendamise ja rahvuspolitiika alal.

Senine tegevus Eesti sugukonnauurimise alal pole küüninud kaugemale üksikute asjaarmastajate erahuvist, oma suguvõsa põlvnemise selgitamisel. Laialtulatuseks teotes genealoogiliste uurimiste alal kadunud Harju maakonna arhivaar Tiido Laur, kes, armastusest asja vastu koostas palju geoloogilisi tabeleid ja viimaks asus umbes 2000 tuntuma Eesti perekonna põlvnemise ja arenemise uurimisele, kogudes seks hulga väärtuslikku materjali mitte üksi Eestis vaid ka Riias leiduvaist arhiivist. Kahjuks katkestas aga varajane surm selle andunud töömehe suure algatuse.

Genealoogilise huvi kasvamisega ker- kis päevakorraks tungiv vajadus vastava asutise järgi, kes oleks võtnud endale eesmärgiks sugukonnauurimise initsiatiivi ja selle süvendamise. Eesti Eugeenika- selt, tundes end kohustatuna, võttiski viimaks need ülesanded oma peale, muutes ja laiendades vastavalt sellele oma põhikirja.

Täiendatud põhikirja alusel nüüd juba „Eesti Eugeenika- ja Genealoogia-selts“ peab oma sihiks ja ülesandeks: 1) tõsta Eesti rahva sisemist elujõudu, võideldes

teda ähvardavate haiguste ja pahede vastu, 2) selgitada ja teostada sugukondade uurimist ning asutada geneaoloogiliste tööde arhiive, olgu iseseisvalt või käsikäes teiste organisatsioonidega. Oma sihikohaselt püüab ta süvendada tüttervishoiu ja geneaoloogilisi küsimusi Eestis ja sel alal toetada puhtteaduslikke, nagu pärivus- ja kidumisprobleemide ja sotsiaalseid uurimusi, propageerides ettepanekuid ja uuendusi ning aidates neid viia ellu.

On endastmõistetav, et neid sihte tuleb tervitada ja perekonnaseisuametnikud on esimeses järjekorras kutsutud aitama kaasa nende eesmärkide elluviimisel. Perekonnaseisuametnikel, kui riigi usaldusmehel omal alal on eesõigus märkida esimestena riigielu arenemise avaldusi selle tundelikumal pinnal — perekonnasfääril. Perekonnaseisuametniku ameti seisukoht ja ülesanded on tähtsamad, kui seda ehk arvatakse, võib öelda, et rahva kasvatamise alal on meilgi täita oma osa ja ülesanded ja seepärast perekonnaseisuametniku tegevus ei pea piirduma mitte pealiskaudse tehnilise tööga, vaid nende kohuseks on jälgida sügavamalt neid riigi ja rahva eluprotsessi pulsilööke. Alles siis saavutatakse töös kõrgem eesmärk kui rakendatakse ühiskonnateenistusse kõik töötulemused, kui nende alusel hinnatakse elunähteid ja avaldusi ning uuritakse aluseid, millel püsib praegune ühiskond.

Käesoleval ajal on tungiv vajadus tervete ja tugevate, oma võimeis teadlikkude ja riiklikult mõtleivate kodanikkude järgi. Möödunud aegade hävitavais sõdades ja nende tagajärjel on hukkunud palju väärtuslikku inimmaterjali, ja kuna praegune inim põlv on väga tagasihoidlik järeltuleva soo soetamises, on iga indiviid suure väärtusega. Eriti meil kui väikerahval, kus sündivus on väga väike, on tarvis panna erilist rõhku tõu tublidusele. Tuleb tõsiselt hoolitseda, et iga üksik lüli rahva suures ahelas oleks pidev ja väärtuslik; ta ei tohi saada ühiskonnale koormavaks, vaid sellevastu — ühiskond peab saama igast oma üksikust osast maksimaalse kasu. Selles seisab tänapäeva, kokkuhoiu tähe all areneva elu sotsiaalpoliitika ratsionaalsuse mõte.

Rahva suurim väärtus on rahvas ise, vaimliselt ja tervislikult kõrgelseisev rahvas. Kahtlemata riikliku ühiskonna tegevus ei olene mitte nii suurel määral väli-

seist tegureist — majanduslikust jõukusest, kaitseväest jne., kui just rahvast endast, selle üksikute osade vaimlisist ja kehalisist omadusist. Mida tugevam see üksik osa, seda vähem hädaohtu üldsusel. Riigis või ühiskonnas lagunemist põhjustavad tegurid ja algidud pesitsevad eeskätt sagedasti märkamata alanud rahva degeneratsioon. Siin võime näiteks, mõelda vanale võimsale Rooma riigile, mille kadumine algas kaugelt enne välist kokkuvarisemist rahva sisemise elujõu nõrgenemisega, perekonnaelu seaduste ja traditsioonide lödvenemisega. Kahtlemata ka kommunistlikule valitsussüsteemile saab saatuslikuks ta poolt algatatud perekonnaelu lõhkumine, kui ühiskonnaelu loomulikkude alussammaste purustamine. Kestvalt tugev ja arenev võib olla ainult see riik ja rahvas, kellel on terve perekonnaelu ja kes seda arendab talle soodsas suunas. See on riikliku edu ja rahvusliku jõu tuleviku pant. See kohustab meid mõtlema õigele perekonna poliitikale ja kaaluma meie praegust seisukorda. Perekonnamõtte süvendamise, rahva tervendamise, riikliku iseteadvuse ja rahvusliku ühistunde süvendamise alal meil seisavad ees laialdased ülesanded. Rahva teovõime ja erikaalu kindlakstegemiseks vajame eeskätt rahva geneaoloogilisi ja sotsiaalbioloogilisi uurimusi, kui esimest sammu nende probleemide lahendamiseks.

Varemal ajal peeti suguvõsateadust ainult aadli eesõiguseks, kuna ta piirdus peamiselt vaid aadliseisuse ja tiitlite uurimisega, jättes kõrvale rahva rõhuva enamuse. Ajajooksul on loobutud sellest vääre seisukohast ja tänapäeval tungib huvi genealoogia vastu ikka kaugemale, haartes endaga kaasa laiemaid hulki.

„Tänapäeva genealoogia“, nagu tähendab tuntud antropoloog dr. Max Kaszbacher, „pole enam mingisugune edevusele alluv mäng ega sirutamine vaid aimuste järgi; genealoogia pole ka vaid ajalooline abiteadus, ta toetab tänapäeval eeskätt rahva bioloogilist uurimist, eriti pärivuse alal.“

Moodne genealoogia tahab seega mitte nii suurel määral vastata küsimusele — millised olid need, kes olid enne meid, kui küsimusele — millised on need, kes on pärast meid.

(Järgneb.)

Segadustele jõuvankrite registreerimise alal tehtagu lõpp.

Uusi ettepanekuid senise korra põhjalikuks muutmiseks.

„Maaomavalitsuses“ 25. märts. 1931. a. nr. 6 ilmus pealkirja all „Eluvõõras ja segadusi tekitav korraldus“ pikem kirjutis jõuvankrite registreerimise ja maksutamise küsimuses, milles näidete varal tõendati, kuivõrt ebaotstarbekohane on sellel alal Teedeministeeriumi poolt maksmapandud kord ja kuivõrt hädavajalised ning kergelt teostatavad siin oleksid omavalitsuste poolt nõutud muudatused.

Teedeministeerium sellele kirjutisele reageeris, avaldades sama aasta „Maaomavalitsuses“ nr. 10 ametliku seletuse. Selles püütakse kaitsta Teedeministeeriumi seniseid korraldusi ning seisukohti ja tullakse lõpuks üllatavale otsusele, nimelt: „Ei tule viga otsida mitte maksvate korralduste juurest, vaid reg. asutuste ebatäpsest korralduste täitmisest“. Nii siis — stüüdi ei ole mitte rokk vaid hobune! — Kõik jäi endiseks ja uute samalaadiliste korraldustega süvendati ja laiendati senist korda veelgi.

Kui aga jõuvankrite registreerimise ja jõuvankrimaksu sissenõudmise alal ikka rohkem küsimusi veeres täielikku ummikusse ja omavalitsuste poolt märgukirjade esitamine aina tihenes, siis korraldati Teedeministeeriumil 28. jaanuaril s. a. laiem nõupidamine omavalitsuste esindajate osavõtul. Ka seal ei leitud ühist keelt, kuna Teedeministeeriumi vastavad tegelased, kellest oleneb vajalikkude muudatuste läbiviimine, jäid oma endiste seisukohtade juure. Nende arvates olevat senise korra maksmajätmine tingimata tarvilik, sest nõutud muudatuste läbiviimisel olevat Teedeministeeriumil raske jaotada jõuvankrimaksust saadavaid summe ja kaduvat võimalus saada ülevaadet üksikute jõuvankrite „elukäigust“.

! Pärast seda nõupidamist esitati Teedeministeeriumile 30. jaanuaril s. a. E. Maaomavalitsuste Liidu esindaja P. Männiku, Linnade Liidu esindaja A. Dreverki, Tallinna linnavalitsuse esindaja J. Ivandi ja Eesti Autoklubi esimehe J. Zimmermanni allkirjadega ühine märgukiri, mille sisu siinkohal täielikult ära toome, kuna see märgukiri uuesti kinnitab „Maaomavalitsuses“ nr. 6 — 1931. a. avaldatud väiteid ja neile lisa toob uute tervitatavate ettepanekute näol.

Märgukirja sisu oli järgmine:

Teedeministeeriumis 28. jaan. s. a.

jõuvankrite registreerimise küsimuses korraldatud nõupidamisel peeti vajalikeks mõnda küsimust kohtadel veel selgitada ja nende küsimuste kohta täiendavalt arvamisi avaldada.

Sel puhul teatame täienduseks nõupidamisel avaldatud arvamistele ja seisukohtadele järgmist:

1) Jõuvankrite registreerimise alal tuleks kindlalt maksuma panna põhimõte, et iga jõuvanker peab registreeritud olema selles registreerivas asutuses, mille piirkonnas on jõuvankri alaline asukoht. Ühenduses sellega tulevad registreerimise piirkonnad kindlaks määrata — vastavate asutuste administratiivsete piiride järele. See hõlbustaks tunduvalt jõuvankrite liikumise ja korrasoleku järelvalvet ja lihtsustaks nende kaitsevæelist arvestamist. Jõuvankrite seaduse elluviimise määruste § 15-as leiduvat väljendust „v a s t a v a omavalitsuse“ on mõnel pool püütudki selles mõttes tõlgitseda, kuid et määruste andja ise — Teedeministeerium — on seda väljendust tõlgitsenud teisiti, registreerides temale kuuluvaid alaliselt Tallinnas asuvaid jõuvankreid mujal, ja ka registreerimise piirkondadest määrustes üldse ei räägita, siis ei ole saadud seda väljendust soovitud mõttes arvesse võtta.

2) Jõuvankri registreerimise tunnus peab jääma alaliseks. Temasse tulevad märkida registreerimisega ühenduses olevad muudatused ja jõuvankrimaksu tasumised.

3) Jõuvankri sõidunumber võiks samuti olla alaline, kuid ta peab tingimata kandma selle asutuse eraldusmärki, kus ta registreeritud või alalise asukoha muutmise puhul ümberregistreeritud. Seega peab eraldusmärk olema vahetatav. See vahetatav eraldusmärk peaks ühtlasi näitama, kas jõuvankrimaks vastava aasta eest on tasutud või mitte. Sarnase välismärgi järele tuntakse alaliste sõidunumbrite tarvitamise juures väga suurt vajadust, sest ilma sarnase märgita on jõuvankrimaksu kättesaamine äärmiselt raskendatud ja nõuab liigset tööd hulgaliste administratiiv-korras sissenõudmiste näol, kuna jõuvankriomanikud saavad oma jõuvankreid kasutada ka ilma maksu tasumata ja seepärast ei ole maksu korraldust õiendamise huvitatud. Praktiliselt võiks sarnaste alaliste sõidunumbrite ja

lisamärkide tarvitusele võtmine sündida nii, et kogu riigi jaoks oleksid täiesti ühtlased ja ühise järjekorraga sõidunumbrid, mis jaotatakse registreerivate asutuste vahel vastavalt nende umbkaudsetele vajadustele, arvates igale asutusele järjekorras teatud arvu numbreid reservi — edaspidi juuretulevate jõuvankrite jaoks. Sõidunumbri külge kinnitatakse registreeriva asutuse eraldusmärk sel viisil, et võimalik oleks tema vahetamine. Eraldusmärk kuuluks iga aasta vahetamisele ja tema värv oleks kõigi registreerivate asutuste jaoks ühtlane, kuid aastate järele vahelduv. Seega oleks eraldusmärk ühtlasi maksu tasumise väliseks tõenduseks, ilma milleta jõuvanker liikuda ei tohiks ja mis sunniks maksu korralikult tasuma. Jõuvankri üleminekul ühe asutuse alt teise alla kuuluks vahetamisele ainult eraldusmärk, kuna number jääks endine. Sarnane kord jätkaks küll kõrvaldamata senised raskused registri pidamisel, kuna registris ei saaks olla vajalist numbrite järjekorda, kuid sellest pahest saaks üle, kui registreerimise raamatute asemel võtta tarvitusele kaardi-süsteem. Senise korra juures kaardi-süsteem midagi ei aitaks.

Niisuguse korra maksmapanek nõuaks aga jõuvankrite seaduse elluviimise määruste vastavate osade otsekohest muutmist ja kõigi seniste registreerimismärkide (numbrite) uuendamist, mis ei saa sündida nii ruttu nagu see vajalik ja mis oleks seotud ka tunduvate kuludega. Sellepärast oleks otstarbekohasem esialgu kiires korras läbi viia hädavajalised ja kergelt teostatavad muudatused seniste numbrite suhtes. Nimelt võiksid jääda püsima sõidunumbrid senisel kujul, lisades neile juure ainult värvilise erimärgi maksu tasumise tõendusena. See erimärk peaks kandma reg. asutuse pitserit, mis takistaks märgi järeltegemist. Erimärk oleks iga aasta vahetatav ja jääks üleminekul teise registreeriva asutuse alla kuni aasta lõpuni maksvaks. Sõidunumber aga tuleb ülemineku puhul tingimata vahetada. Uus reg. asutus võtab senise numbri ära, hävitab selle ja annab oma numbri asemele ning teatab sellest endisele reg. asutusele, kes selle järele jõuvankri omast registrist kustutab. Äravõetud numbrite tagasi saatmine endisele registreerivale asutusele ei oleks otstarbekohane, kuna vahetatavad numbrid harilikult on juba kulunud ja keegi neid

enam tarvitada ei tahaks. Numbrite vahetus peaks igal juhul sündima jõuvankriomaniku kulul. Ei ole soovitatav neid tasuta vahetada ka siis, kui asutusel oleks selleks küllaldaselt reservis tagasitoodud kõlbulikke numbreid, mille valmistamise kulud endise tarvitaja poolt juba tasutud. See soodustaks sarnaseid kunstlikke üleminekuid ühe asutuse alt teise alla, nagu neid kasutatakse jõuvankri varjamiseks võlausaldajate eest või muu eesmärgiga. Seniste numbrite tarvitusele jätmise eel-tähendatud muudatustega võimaldaks muu hulgas kohe luua kindla korra registrites ja kasutada ka kaardisüsteemi.

4) Jõuvankrimaksu summade jaotus ei tohiks nende hädavajaliste muudatuste läbiviimisel takistuseks olla. Summade jaotus peaks sündima reg. asutuste poolt esitatavate aruannete alusel. Neis aruannetes on aga võimalik jõuvankrite kohta, mis maksuaasta jooksul oma asukohta muutnud, täpselt ära näidata, kus, kui kaua ja missuguse eraldusmärgi all iga üksik jõuvanker on asunud. Ka ei ole põhjendatud arvamine, nagu kaoks nende muudatuste läbiviimise korral võimalus saada tarbekorral ülevaadet üksiku jõuvankri „elukäigust“: see on märgitud tema registreerimise tunnistuses ja seda võib jälgida ka registritest ning aruannetest, kui neid sellelt seisukohalt täiendada.

Kuna selle märgukirja puhul olevat asi korraldamiseks energilisi samme astunud ühtlasi vastavate isikute ees tuleb loota, et asi seekord tõesti vajaliselt korraldatakse ja mitte ei lõpe seniste vastustega samadelt ametnikelt, kelle korralduste muutmist nii põhjendatult, üksmeelselt ja järjekindlalt on nõutud.

Eestkätt ja kõige kiiremas korras peavad muidugi tulema muutmisele maanteed ja ehituse osakonna need ringkirjad, mis on vastolus tegeliku elu nõuetega ja paljude arvates ka Jõuvankrite seaduse mõttega. Kuid ei pääse mööda ka Jõuvankrite seaduse elluviimise määruste muutmisest. Ka seal on vaja nii redaktsoonilisi kui põhimõttelisi parandusi. Neid parandusi tuleb teha aga kõigiti kaalutult ja arvesse võttes omavalitsuste arvamisi. Enne kui maksma panna muudatusi Jõuvankrite seaduse elluviimise määrustes, tuleks kava anda arvamise avaldamiseks kõigile jõuvankreid registreerivale omavalitsustele, kellel on sellel alal vajalised kogemused ja kes headest määrustest on kõige rohkem huvitatud.

E. Maaomavalitsuste Liidu 1931. a. tegevuse ülevaade.

Uuendused koosseisus.

Aruande aastal töötas Liit 10. okt. 1930. a. nõukogu poolt muudetud ja Varii Valitsuse poolt 17. dets. 1930. a. kinnitatud uuendatud põhikirja alusel, millise uuenduse järele valdade õigusi Liidu liikmeks astumisel ja olemisel laiendati, võimaldades valdadele üksikult Liidu liikmeks astuda ja sealt lahkuda, kuna varem see valdadele teatud kitsendustega seotud oli.

Aruande aastal kuulusid Liitu endiselt kõik 11 maavalitsust, kuna valdadest aasta jooksul uusi liikmeid juure on tulnud 6 ja lahkunud pole ühtegi, nii et aasta lõpul oli Liidu liikmeks 247 valda.

Liidu tegevuse suun.

Aasta jooksul on Liit tegutsenud ühel ehk teisel viisil kõigil aladel, mis põhikirjas Liidu ülesannetena ettenähtud ning tegevusalad on olnud väga mitmekesised. Kui 1930. a. Liidu tegevuse tähtsamaks tegevusalaks osutus vallaomavalitsuste sisemise korraldamiseküsimus ja seda eriti vallaomavalitsuse seaduse eelnõu arutamise ja vallavolikogu kodukorra väljaandmise tõttu, siis 1931. aastal Liidu tegevusest punase joonena läbibistub omavalitsuste reformi küsimus, eriti maavalitsuse, kui teise astme omavalitsuse ümberkorraldamine, milline küsimus tänapäev õieti aktuaalse iseloomu on omandanud.

Ühtlasi tuleb äramärkida ka endiste aastate eeskujul alati korduvat ülesannet — omavalitsuste tulude vähendamise vastu võitlemist, milline eriti teravaks muutunud valitseva kriisi ajajärgu tagajärjel.

Aasta lõpul tõusis päevakorraale Kohu- ja Siseministeeriumi poolt väljatöötatud vallaomavalitsuste arvepidamise korra kava arutamine ja sõelumine, milline kava üleriiklikult maksma kavatsetakse panna ja sellega üks ja üldine valla arvepidamiskord riigis luua.

Seisukohad seaduste ja määruste eelnõude kohta.

Aasta jooksul on seisukohte võetud ja vastavaid ettepanekuid tehtud terve rea seaduste ja määruste kohta, millistest oleks märkida:

1. Piirituse ja alkohoolsete jookide müügiseaduse muutmise seaduse eelnõu juhatuses arutatud ning Riigikogu Raha-

asjanduse komisjonile ja Majandusministeeriumile märgukiri esitatud, kus eriti soovitatud, et jäetaks omavalitsuste volikogudele ja rahvale kohaliku keeluõiguse maksmapanemise õigus.

2. Avalikkude algkoolide seaduse eelnõu juhatuses arutatud ja leitud puuduste kohta märgukiri Riigikogu Haridusekomisjonile saadetud, eriti nõudes, et koolikohuse sunduslikkus ei algaks nii noorelt.

3. Koolide järelevalveseaduse eelnõu juhatuses arutatud ja selle kohta Riigikogu Hariduskomisjonile Liidu seisukohad teatatud, ühtlasi juurelisades Pärnu maavolikogu seisukoha koolinõunikude arvu vähendamise vastu.

4. Avalikkude õppeasutuste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse eelnõu kohta juhatuse seisukoha võtnud ja märgukirjad saadetud Riigikogu rühmadele ja Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumile, eriti paludes keskkoolide õppejõudude palgaosa (20%) mitte vastavate keskkoolide ülalpidajate omavalitsuste peale panna.

5. Elanikkude registreerimisasjus valdades Kohu- ja Siseministeeriumi poole pööratud märgukirjaga, et maksma pandaks määrus, milline kohustavaks teeks ka maal talu- ja majaomanikele elanikkude registreerimise. Ministeeriumilt vastus saadud, et Isiku tõestamise ja liikumise seadusega (RT. 1930. nr. 48) on elanikkude registreerimise kohustus maal kaotatud ja määrusega ei saa uut korda maksma panna.

6. Valla maade alalhoidmise ja juhtnõu andmise asjus maa saamiseks Omavalitsuste ja üldkasulikkude organisatsioonide maaga varustamise seaduse põhjal märgukirjaga Põllutöministeeriumi poole pööratud. Sealt eitavalt vastatud, kuna Liidu seisukohtade teostamine vallamaade alalhoidmise suhtes takistavat riigimaade korraldamise kava läbiviimist.

7. Teedeministeeriumi poolt saadetud määruse eelnõu ehituste kohta maal nõukogus arutatud ja seisukoht võetud ning soovitavaks tehtud, et ehitusmäärus maksma pandaks ainult alevikes ja kohtades, kus edaspidi alevikud võivad tekkida.

8. Samuti määruse eelnõu ehituste kohta suvitus- ja ravitsuspaigus nõukogus arutatud ja vastuvõetavaks tunnistatud ning soovitatud nimetatud määrus

maksma panna maakondades, kus olemas avalikud suvituskohad.

9. Omavalitsuste ja üldkasulikkude organisatsioonide maaga varustamise seaduse elluviimise määru kohta Liidu nõukogu refereeritud ja Põllutöoministeeriumi ees märgukirjaga esinenud paranduste tegemiseks nimetatud kavas.

10. Õppejõudude teenistusseaduse eelnõu kohta juhatuses seisukohad võetud, millised teatatud Riigikogu Hariduskomisjonile, kusjuures eriti tähelepanu juhitud asiolule, et õppejõudude valimine teostuks siiski maa- ja vallavolikogude poolt.

11. Maksustamise korraldamise seadus juhatuses arutatud ja Riigikogu Üld- ja Rahaasjanduse komisjoni poole pööratud märgukirjaga, et uue seaduse järele maksude määramise ja vastulausetega ning kaebuste läbivaatamise organite juure kutsutaks ka maksukohuslaste hääleõiguslik esindus.

12. Arhiivseaduse eelnõu kava asjus kõigi maavalitsuste poole pööratud nende seisukohtade teatamiseks Liidu juhatusel. Vastavalt maavalitsustelt saadud andmetele juhatusel poolt koostatud ühised seisukohad Riigi Keskarhiivi juhatajale teatatud.

13. Alevivalitsuste arvepidamise korra kava kohta seisukohad juhatuses võetud ja vastavad ettepanekud Kohtu- ja Siseministeeriumile esitatud.

14. Kaubandus ettevõtete järkude nimestiku (Ärimaksu sead. § 449 teine lisa) muutmise seaduse eelnõu kohta seisukoht juhatuses võetud, millisest Majandusministeeriumile teatatud.

Liidu algatus seaduste ja määruste muutmiseks.

1. Nõukogu otsuse kohaselt Liidu juhatusel poolt märgukiri saadetud Vabariigi Valitsusele ja Riigikogu rühmadele Isikutööstamise ja liikumise seaduse (RT. 1930. a. nr. 48) muutmiseks vastavalt sellele, et elanikkude registreerimine oleks kohuslik ka maal.

2. Vähemusrahvaste kultuuroma- valitsuse seaduse § 4 muutmise küsimuses Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi poole pööratud järelepärimisega, millisele seisukohale ministeerium on asunud Liidu poolt varem saadetud märgukirja kohta.

3. Nõukogu otsuse kohaselt Teedeministeeriumile märgukiri saadetud, et teedekapitali arvel lubatakse hõõveldada ka tähtsamaid III. kl. teid ja et 1932/33 eel-

arve aastal võimalduks II. klassi maanteed korrashoid täiesti maanteedekapitali arvele võtta.

4. Bensiiniga vabamalt kauplemise võimaldamiseks Teedeministeeriumi poole märgukirjaga pööratud, et bensiiniga kauplemine oleks lubatud ka öösiti teatud punktides ja palutud selles mõttes Normaali puhkeaja seadust 1906. a. (Sead. ja Val. korrald. kogu art. 1894) vastavalt muuta või Bensiinimaksu seadust vastava märkusega täiendada.

Omavalitsuste huvide kaitsmise keskvalitsuse ees.

1. Riigimaksude arvestamise korra lihtsustamise kava, mis Vaivara vallavalitsuse poolt Maksuametile esitatud, juhatusel otsuse kohaselt Maksuameti ees toetatud. Ettepanek ja Liidu seisukohad ei leidnud aga Maksuameti vastukõla.

2. Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi ees toetatud Laste ja vaimuhaigete toetusrahade väljamaksmise korra muutmise korra ettepanekut, millise ettepanekuga esinenud Kolga vallavalitsus, et lubatakse toetusraha väljamaksu asemel kord kuus väljamakse teostada iga kolme kuu tagant. Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumis ei leidnud ettepanek toetust.

3. Nõukogu poolt juhatusel ülesandeks tehtud Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi kaudu Vabariigi Valitsuse ees esineda palvega, et maavalitsustele antaks keskkoolide õppejõudude palkade maksmiseks toetust või avantsi, kuni uue kooliaasta alguseni. Juhatusel otsuse kohaselt vastava märgukirjaga Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi poole pööratud.

4. Pärnu maavalitsuse ettepanekut aluseks võttes märgukirjaga pööratud Riigi kinnisvarade maksuameti ja Katastriameti poole, et nad kinnisvarade maksu aluste muudatused neis maakondades, kus need väljasaatmata, võimalikult kiirelt välja saadaks.

5. Audru vallavalitsuse palve — Audru koolikohtade vallale allesjätmise asjus Põllutöoministeeriumi ees toetatud ja ministeeriumiga suusõnaliselt läbirääkimisi peetud. Ministeerium rahuldab Audru vallavalitsuse palve.

6. Võru maavalitsuse ettepanekut aluseks võttes Teede- ja Majandusministeeriumi poole märgukirjaga pööratud, et teedekapitali summe 1932/33. a. eelarves mitte ei vähendataks.

7. Tartu maavalitsuse ettepanekul Uli-la vallavalitsuse palvet toetatud Katastriameti ees katastrist väljavõtte saamiseks. Ühtlasi palutud Katastriametit, et amet saadaks väljavõtteid katastriandmetest kõigile omavalitsustele. Katastriamet tuli vastu küll Uli-la vallavalitsuse palvele, kuid teatas, et kõigile omavalitsustele vastavate väljavõtete tegemiseks puuduvat neil vastavad summad.

Omavalitsuste töö ühtlustamine ja korraldamine.

1. Teedeministeeriumi vastava v/k. põhjal maavalitsuste teedeosakonna ametnike teenistusvanuse tasu asjus kõigi maavalitsuste poole pööratud andmete saamiseks, kas maavalitsuste teenijaile makstakse teenistusvanuse tasu ning jaataval korral, kas selle juures võetakse arvesse kaitseväes, riigiteenistuses ja teistes omavalitsusasutustes teenitud aeg. Maavalitsustelt kogutud andmed Teedeministeeriumile esitatud.

2. Valla kroonikaraamatu väljatöötamine põhjalikult arutatud ja üldpõhimõtted lõpulikult vastuvõetud, kuna üksikajalik raamatu kava ja vormi väljatöötamine hra A. Eichenbaumi hooleks jäetud.

3. Omavalitsusteenijate teenistustüürustiku kava arutatud ja Omavalitsuste Teenijate Liidult palutud saata Liidule määrustiku kavasad võimalikult iga maa- ja vallavalitsuse jaoks, et need võiks nimetatud kava kohta ka oma seisukohad avaldada. Sellele eitavalt säält poolt vastatud, kuna Liidul ei olla võimalust seda palvet täita.

4. Kavilda vallavalitsuse ettepanekul kõigilt maavalitsustelt andmeid kogutud vallaametnike palkade vähendamise asjus. Maavalitsustelt ka vastavad seisukohad saadud ning kõigi maavalitsuste poole pööratud ringkirjaga, et maavalitsused kulude kokkutõmbamise mõttes võtaks revideerimisele oma palgaliste ametnike palgad ning seda ka vallavalitsustele soovitavaks teeks.

5. Vallaomavalitsuste arvepidamise korra uuendamine ja parandamine on aruande aastal õieti aktuaalse iseloomu omandanud. Kõige pealt esines Jõgeveste vallavalitsus ettepanekuga revideerimisele võtta maksvad valla maksuraamatu vormid, esinedes ühtlasi juba teistkordselt Liidu ees oma poolt koostatud uute maksuraamatute vormidega. Liidu juhatus, arvesse võttes seda, et maksvad valla raa-

matupidamisvormid on ainult katseks maksma pandud, otsustas pöörduda kõigi maavalitsuste poole järelepärimisega teateid koguda vallavalitsustelt maksva valla arvepidamise korra puuduste kohta. Vahepeal aga selgus, et Kohtu- ja Siseministeeriumi poolt on väljatöötatud uus valla arvepidamise korra kava, mida kavatsetakse maksma panna üle riigi 1. apr. 1932. ja milline kava saadetud seisukohtade võtmiseks ka omavalitsustele ja Liidule. Et aga omavalitsuste seisukohad ministeeriumile mitte väga erinevaks ei kujuneks, pööras Liit kõigi maavalitsuste poole, et need esitaks oma seisukohad Liidule, kes siis ühiste parandusettepanekutega esineks ministeeriumile. Vastavad seisukohad ka maavalitsustelt saadud, Liidu juhatuses arutatud ja kindlad parandusettepanekud ministeeriumile saadetud.

6. Liidu algatusel peeti Tallinnas 16. detsembril maavalitsuste raamatupidajate ühine nõupidamine, mis oli mõeldud maksvusel oleva maavalitsuste raamatupidamiskorra selgituseks ja ühtlaseks rakendamiseks praktikas.

7. Samuti korraldati Liidu algatusel 17. dets. Tallinnas maavalitsuste adm. osakondade juhatajate ja valdade revidentide nõupidamine vallaomavalitsuste järevalve küsimuse arutamiseks ja selgituseks.

8. Liidu juhatusel poolt töötati välja Liidu eelarve üksikasjalik nomenklatuur, milline leidis kinnitust Liidu nõukogu koosolekul 19. nov. Nomenklatuuri kava koostamisel on aluseks võetud praegu maksvat maavalitsuste eelarve nomenklatuuri.

Maavalitsuste reformi küsimus.

Aruande aastal omavalitsustesse puutuvate küsimuste hulgas erilise tähtsuse ja aktuaalsuse omas maavalitsuste kui II astme omavalitsuste ümberkorraldamise või reformi küsimus. Eriti suurendas põnevust veel n.n. V. Maakeri „seaduseelnõu“ maavalitsuste kaotamise kohta. Ka Liit on küsimuse tähtsust väärselt hinnanud ja võimalikult püüdnud teha kõik, mis vajalik meie omavalitsuste korralduse parandamiseks ja tervendamiseks. Liidu algatusel korraldati 26. ja 27. jaanuaril maavalitsuste esindajate nõupidamine, kus esineti referaatidega maavalitsuste praeguse tegevuse üle ja maavalitsuste ümberkorraldamise võimaluste kohta tu-

levikus. Liidu nõukogu koosolekul 5. ja 6. mail refereerisid maavalitsuste ümberkorraldamise võimalustest ja vajadusest O. Suursööt ja H. Avikson. Samal koosolekul nõukogu tegi otsuseks maavalitsuste reformi küsimus anda otsustada erikomisjonile, kes ühes Liidu juhatuse ja juurekutsutud eriteadlastega maavalitsuste ümberkorraldamise kava koostaks ja selle Liidu nõukogule esitaks. Komisjoni valiti Liidu nõukogust maavalitsuste esindajaiks A. Kohver ja J. Nurk ja valdada esindajaiks E. Laanberg ja P. Leinbok.

Komisjon ühes juhatusega ja vastavate juurekutsutud eriteadlastega pidas 2. koosolekut. Komisjonile oli esitatud 2 kava — O. Suursöötilt ja H. Aviksonilt. Otsustati maavalitsuste ümberkorraldamise põhilauseste koostamise juures aluseks võtta H. Aviksoni kava, milline maksvale põhiseadusele ja omavalitsuse põhimõttele rohkem vastav. Komisjon ümbertöötades H. Aviksoni põhilauseid esitas need juhatusele, kes omalt poolt mõningaid parandusi tehes need ettepani nõukogule kinnitamiseks. Nõukogu poolt leidsid väljatöötatud põhilauseid mõningate parandustega kinnitamist 19. sept. Vastava seaduseelnõu väljatöötamine, vastu võetud põhilauseste alusel, jäeti juhatuse hooleks.

Liidu 10. aasta juubel.

Aruande aasta 20. novembril sai täis 10 aastat Liidu tegevusest. Tähtpäeva puhul korraldati 19. nov. Liidu 10. a. juubelipäev. Kavas oli ettenähtud hommikul nõukogu koosolek Harju maavalitsuse ruumides, peale lõunat juubeli aktus „Estonias“ ja õhtul ühine koosviibimine. Juubelipäeva külastasid meie naaberriigi Läti omavalitsustegelased 4 esindajaga, kuna teistest välismaa omavalitsustest tervitustelegrammid saatsid Soome, Rootsi, Poola ja Daani omavalitsused.

Juubeli puhul andis Liit välja „Maaomavalitsuse“ juubeli erinumbri, milline ilmus suurendatud kujul ja sisaldas kirjutusi Poola ja Läti omavalitsustegelastelt, kui ka meie tuntumalt riigi- ja omavalitsustegelastelt.

Muu tegevus.

1. Soome-Ugri kongressi puhul 16—18. juunini tervitustelegramm saadetud ja omavalitsustegelasi kongressist osavõtta soovitatud.

2. Liidu juhatuse poolt pooldatud Üleriikliku Tuletõrje Seltsiga ühist nõupidamist tuletõrje ja tulekaitse küsimuses. 19. sept. nõukogu koosolekul tuletõrje toetussummade nõutamise ja väljamaksmise korra üle refereeritud ja ühtlasi nõukogu poolt sooviavaldus vastu võetud, et Üleriikliku Tuletõrje Seltsiga tulevikus lähem kontakt loodaks.

3. Põllutööministeeriumi loomatervishoiu osakonna ettepanekul looma marutaudi vastu võitlemise asjus juhatuse seisukoha võtnud, et koeri maal ei tuleks siiski maksustada, vaid ainult kaelarimaga varustada.

4. Loomaarstliku abi korraldamisest nõukogu koosolekul refereeritud, kus ühtlasi nõukogu poolt sooviavaldus vastu võetud, et Liit astuks lähemasse ühendusse Põllutööministeeriumi loomatervishoiu valitsusega ja töötaks välja ühised seisukohad loomaarstliku abi korraldamise alal.

5. Nõukogu otsuse kohaselt märgukirjaga pööratud Linnade Liidu poole, et tapamajade- ja turumaksu alandataks. Linnade Liidult vastus saadud, et tapamajade maksude alandamine praeguses olukorras on võimatu, kui linnad ise ei taha tapamajadele juure maksta.

6. Kaitse- ning Kohtu- ja Siseministeeriumi poole märgukirjaga pööratud, et ministeeriumid oma asutuste jaoks muretseks liha vahetult põllupidajailt. Ministeeriumilt vastatud, et see ministeeriumidel puhttehnilistel põhjustel on läbi viimata.

Liidu häälekandja.

Liidu häälekandja „Maaomavalitsus“ ilmus aruande aastal üheksandat aastakäiku endises korras. Aasta jooksul ilmus ajakirjas 72 artiklit, 18 kirjutist omavalitsustegelaste üle, 9 kirjutist omavalitsuste päevauudiste üle, 42 teadet Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevusest, 2 kirjutist välismaade omavalitsuste kohta, 17 Riigikohtu seletust ning 50 vastust küsimustele. Terve aastakäik sisaldas 346 lk.

Kirjastus.

Aruande aasta jooksul jätkati Liidu suurema ja laiaulatuslikuma kirjastusliku algatuse teostamist — Sundnormide kogu väljaandmist ja trükkimist, kuna aasta jooksul ilmus 2 lõpuvihku. Sisujuht ja täiendusvihk paranduste ning muudatuste jaoks oli aasta lõpul veel viimistlemisel.

Liidu nõukogu pidas aruande aastal 4 koosolekut: 5. ja 6. mail Tallinnas, 4. juulil Pärnus, 19. sept. Valgas ja 19. nov. Tallinnas. Päevakorras oli 25 küsimust.

Nõukogu koosseisu kuulusid aruande aastal:

Harju maavalitsusest — P. Männik, J. Depmann;

Järva maavalitsusest — J. Sõnajalg, J. Vessart;

Lääne maavalitsuselt — A. Kasterbusch, J. Nurk;

Petseri maavalitsusest — F. Trahv, A. Mäeloog;

Pärnu maavalitsusest — J. Markson, A. Lusik;

Saaremaa maavalitsusest — M. Neps, B. Steinberg

Tartu maavalitsusest — O. Pärlin, E. Öunapuu, D. Uiga;

Valga maavalitsusest — K. Ruus;

Viljandi maavalitsusest — H. Lauri, N. Vatter;

Viru maavalitsusest — K. Pajos, E. Rosenberg, H. Kiiver;

Võru maavalitsusest — A. Kohver, A. Vainola;

Harjumaa valdadest — J. Gefria, J. Palm;

Järvamaa valdadest — A. Suurkivi, K. Mardo;

Läänemaa valdadest — A. Einseln, M. Miil;

Petserimaa valdadest — J. Liivik, V. Mikolahin;

Pärnumaa valdadest — A. Rõõmussaar, J. Nugis;

Saaremaa valdadest — A. Rei, M. Punn;

Tartumaa valdadest — L. Antik, E. Laanberg, D. Zirnask;

Valgamaa valdadest — A. Eichenbaum;

Viljandimaa valdadest — E. Mällo, H. Rõõm;

Virumaa valdadest — G. Püss, O. Seestrand, J. Toomel;

Võrumaa valdadest — P. Leinbok, J. Suursaar.

Juhatusesse kuulusid: esimees H. Lauri, I. aseesimees A. Einseln, II aseesimees P. Männik, III aseesimees A. Eichenbaum ja liikmed J. Sõnajalg, O. Pärlin, G. Püss ning E. Mällo.

Juhatus pidas aasta jooksul 11 koosolekut, kus arutati kokku 97 küsimust.

Revisjonikomisjoni kuulusid: F. Trahv, A. Kohver, A. Rei ja A. Rõõmussaar. Re-

visjonikomisjon pidas aasta jooksul ühe koosoleku.

Liidul olid alalised esitajad järgmistes asutustes:

Riiklises hoolekande nõukogus — K. Pajos, E. Pihlak, G. Püss ja H. Miller.

Riiklises tervishoiu nõukogus — H. Lauri.

Tariifi nõukogus — H. Avikson.

Riigi Statistika nõukogus — H. Avikson.

Vabadussõja mälestamise komitees — H. Lauri.

Riigi arhiivi nõukogus — Dr. P. Johanson.

Omaavalitsuste liitude vahelises komitees — H. Lauri, J. Sõnajalg, H. Avikson.

Rahvusvahelise administratiiv-teaduste levitamise Eesti sektsioonis — H. Avikson.

Sanatoorium „Kloostrimetsa“ hoolekogus — P. Männik.

Dr. Fählmanni mälestuse jäädvustamise komitees — H. Lauri.

Sotsiaaltöö komitees — H. Avikson.

Sihtasutis „Turismi Keskkorraldus Eestis“ — H. Avikson.

Hoolekande seaduse muutmise komisjonis — H. Miller, G. Püss.

Riigi majandusnõukogus — H. Lauri.

Suviskohtade ja supel- ning tervisparandus asutiste keskkorralduse juhatuses — P. Männik.

Peale selle võtsid Liidu esitajad osa veel mitmesugustest koosolekutest, millistest oleks märkida:

Teedeministeriumis — Maanteede masinate kohta sisseantud pakkumiste läbivaatamise koosolekust;

Teedeministeriumis — Omaavalitsuste teedekapitalide summade arvestamise, hoidmise ja tarvitamise määruse kava läbivaatam. koosolekust;

„Turismi Keskkorraldus Eestis“ — Välismaadega kooliõpilaste õppereiside vahetamise ja nende teostamiseks vasta-

va koolireisibüroo asutamise koosolekust;

Teedeministeriumis — Jõuvankrite ja bensiinimaksu jaotamise ja äratarvitamise seaduse (RT. 32 — 1929. a.) muutmise seaduse arutamise koosolekust;

Teedeministeriumis — Ehituslepingu kava läbivaatamise koosolekust;

Teedeministeriumis — II kl. teede hõõveldamise asjus peetud koosolekust;

Teedeministeriumis — nõupidamisest maanteede masinate juhtide võistluse küsimuse asjus;

Kohtu- ja Siseministeeriumis — Ale-
vivalitsuste arvepidam. korra arutamise
koosolekust;

Teedeministeeriumis — Maanteede ja

ehit. osakonna poolt koostatud omnibuste
võrgu kava läbivaatamise kolmest koos-
olekust.

E. Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevusest.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu juha- tuse koosolek

19. jaan. 1932. a. Tallinnas, Liidu büroos

Koos olid 6 juhatuse liiget.

§ 1.

Liidu 1931. a. aruanne, mis näi-
tab tulusid Kr. 11.540.41, kulusid Kr.
10.121.77 ning eelarvelist ülejääki Kr.
1.418.64, võetakse vastu esitamiseks re-
visjoni komisjonile ja Liidu nõukogule.

§ 2.

Liidu 1932. a. eelarve võetakse
lõpulikul kujul vastu Kr. 15.980,97 suu-
ruses summas Liidu nõukogule esitami-
seks.

§ 3.

Tulumaksu peakomiteesse
kandidaatideks nimetatakse Liidu esimees
H. Lauri ja aseesimees P. Männik.

§ 4.

Liidu esitajateks Riigi
Tervishoiu nõkogusse 1932. a.
nimetatakse senine esitaja Liidu esimees
H. Lauri.

§ 5.

Valla arvepidamise raama-
tute trükkimise asjus, arvesse
võttes seda, et trükkikojad liiga suurt kasu
nende raamatute trükkimise eest võtavad,
mille tõttu senini valla arvepidamise raa-
matud võrdlemisi kalliks on osutunud,
Liidu juhatuse otsustab ise neid trükkida
lasta, kui tarvilik arv tellijaid peaks lei-
duma. Tellijate arvu teadasaamiseks ot-
sustatakse üleskutsega kõigi vallavalit-
suste poole pöörata.

§ 6.

Seisukoha võtmine Teede-
ministeeriumilt saadetud ehi-
tusvalve teostajate võrgu

kava asjus, mis näeb ette ühise ehi-
tuseriteadlase nii linna-, maa-, kui ka ale-
viomavalitsustele, Liidu juhatuse, arvesse
võttes seda, et praegusel majandusliselt
raskel ajajärgul ei ole soovitatav uute amet-
kohtade juurdeloomine, kuna praeguse
korra juures võiks ehitusjärjelvalvet vä-
ga hästi ka maainsener teostada, kel tee-
de asjus tihti tuleb maal ringi sõita, mille
juures ka ehitusi järele võiks vaadata, ot-
sustab palvega pöörata Teedeministeeriu-
mi poole, et see võtaks selle kava uuesti
revideerimisele ja lubaks teedeinseneri
neid kohustusi täita.

§ 7.

Revisjoni komisjoni kok-
kukutsumine. Revisjoni komisjon
otsustatakse kokku kutsuda 18. veebruaril
s. a. kell 10 hom. Tallinnas, Liidu büroo
ruumes.

§ 8.

Liidu nõukogu kokkukut-
sumine ja koosoleku päeva-
kord. Liidu nõukogu koosolek otsusta-
takse kokku kutsuda 19. veebruaril s. a.
kell 11 hom. Tallinnas, Harju Maavalit-
suse ruumes.

Päevakorda võetakse:

- 1) Liidu 1931. a. aruanne.
- 2) Liidu 1932. a. eelarve.
- 3) Revisjoni komisjoni valimine.
- 4) Omavalitsuste 1932/33. a. eelarvete
koostamise võimalused kulude kok-
kuhoiu seisukohalt. Ref. Liidu aseesi-
mees P. Männik.
- 5) Teede ja sildade korrashoiu küsi-
mus eeloleval majandusaastal. Ref. Tee-
deministeeriumi Maanteede ja ehituse
osakonna direktor H. Perna.
- 6) Päevakorda tõusvad küsimused.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 3. Sünniregistrisse kandmisest.

Kui keegi on sündinud alevis, hiljem on aga
see alev saanud linna õigused, kas siis tuleb
perekonnaregistrisse kanda sünnikohana alevi,
kus keegi sündis, või linna nimi, missuguse alev
hiljem omas?

Sünnius.

Vastus: Sünnikohana märkida: linn (end.
alev).

*Küsimus Nr. 4. Perekonna registrisse kand-
misest.*

Kas perekonnaregistrisse abikaasa lahtrisse
tuleb kanda abikaasa naise vallaspõlve perekon-

nanimi üksi, või abikaasa, naise vallaspõlve perekonnanimi ja abiellumisel omandatud mehe perekonnanimi paralleelselt, või ainult abiellumisel omandatud mehe perekonnanimi?

Süüsius.

Vastus: Tuleb talitada Kohtu- ja Siseministri poolt Perekonnaseisuseaduse kohta antud juhtnööride § 62 järgi (RT. 27 — 1931. a.).

Küsimus Nr. 5. Vallaomaval, teenijate taust haiguse korral.

„Õppejõudude teenistuse seaduse“ (RT. nr. 59 — 1931. a.) § 77 põhjal haiguse korral saab õppejõud kuni terveks saamiseni teenistusetasu aga mitte kauem, kui 26 nädalat järgimööda, korduvail haigusjuhtudel kokku mitte enam kui 30 nädalat 12 kuu kestel:

- 1) esimese haigusekuu kestel täiel määral;
- 2) järgmiste kuude kestel $\frac{2}{3}$ teenistusetasust.

Kas vallaomavalitsuse teenijatel ka õigus on saada tasu haiguse korral? Jaataval korral, missuguse seaduse või määruse alusel?

T. vallavanema abi.

Vastus: On õigus, kui sellekohane eeskiri sisaldub maavolikogu poolt vallaametnikkude palga ja tööolude korraldamise kohta antud määruses (Ajutine seadus vallaametnikkude palga- ja tööolude korraldamise kohta, RT. 69/70 — 1920) või kui seda on otsustanud vallavolikogu; vastasel korral ainult siis kui säärane õigus on nähtud ette vallavalitsuse ja vallaomavalitsuse teenija vahel sõlmitud lepingus.

Küsimus Nr. 6. „Raudvara seaduse kohaldamisest maksude puhul.

Kas „Riigi Teataja“ nr. 105 — 1931. a. ilmunud seadus nr. 745 takistab ka riigi- ja omavalitsusmaksude sissenõudmist.

T. vallavanema abi.

Vastus: Tähendatud seadus ei takista, kuid samad takistused on ette nähtud Administratiiv sissenõudmise seaduse (RT. 2 — 1932. a.) § 28.

Küsimus Nr. 7. Dokumentidest perekonnaregistri avamisel vastasündimale.

Kui lapse sünd on registreeritud valla perekonnaseisuaametis, kas siis, perekonnaregistri avamiseks temale, tuleb valmistada sünniakti ärakiri lisatoimetuseks perek. reg. juure, või aitab, kui perek. reg. paremal leheäärel teha märkus: avatud N N valla sünniregistri põhjal näit. nr. 7 — 1931. aastast.

P. vallavalitsus.

Vastus: Ei tule valmistada ärakirja: sissekanded perekonnaregistrisse tehakse sünniakti

põhjal (Perekonnaseisuseaduse § 21 esimene lõige).

Küsimus Nr. 8. Dokumentidest perek. ametis registreeritud abielupaari laste sündimisel.

Kui abielupaarile sünnivad lapsed, kas siis, lapse vanemate vanuse ja sünniaja tõenduseks, tuleb nõuda 1) uued väljavõtted koguduse personaalraamatutest, või 2) tulevad abieluregistri lisatoimetusest vanemate meetrikad väljavõtta ja lapse sünniakti lisaks panna. Kuidas siis teha, kui lapsi sünnib mitu?

Vastus: Kui perekonnaseisu ametniku korralduses on sellekohased andmed, siis tuleb neid kasutada ka järgnevail registreerimisel. Lisatoimetuses, kui säärane peaks olema vajalik küsimuses tähendatud juhul, tuleb märkida, kus need andmed leiduvad, näit. abieluregistris.

Küsimus Nr. 9. Abielunaise nime kandmisest perekonnaregistrisse.

Kuidas on õigem abielunaise nime perekonnaregistri I joonevahesse sissekanda, kas nii: „Amanda Juudas, vallaspõlves Karu“, või ainult „Amanda Juudas“.

P. vallavalitsus.

Vastus: Tuleb talitada Kohtu- ja Siseministri poolt Perekonnaseisuseaduse kohta antud juhtnööride § 62 (RT. 27 — 1931. a.) järgi.

Küsimus Nr. 10. Abiellumise koha äramürkimisest perekonnaregistris.

Abiellumise kohaks on registris ettenähtud, linn, alev, vald. Kui linnas, alevis või vallas on mitu registreerijat asutust, s. o. perek. ametnikud ja vaimulikud, nagu see ka tõeliselt on, kas siis, et täpsust saavutada ja registreerija asutuse juure juhatada, ei tuleks mitte abiellumise kohana tähendada: registreeritud Tartus, Peetri II pihtkonna perekonnaseisu ametis, ehk registreeritud Laiuse vallas, Laiuse apstl. õigeusu koguduse perekonnaseisu ametis“ ja enne 1. juulit 1926. a. abiellunute kohta tähendada, „laulatatud Tartus N. N. kirikus, Laiuse ev. lut. koguduses jne.“

Vastus: Ühes abiellumise koha (linn, alev, vald) nimetusega tuleb tähendada ka perekonnaseisuaametnik, kelle juures toimus registreerimine, näit.: „Tartu, Peetri koguduse II pihtkonna perekonnaseisuaametniku-vaimuliku juures“. Enne 1. juulit 1926. abiellunute suhtes, tuleb talitada nagu küsimuses tähendatud.

Käesolev number

ilmub tehnilistel põhjustel 20. veebruari asemel 10. veebruaril.

Vastutav toimetaja: F. Wellner. Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.